Lapprosen

MEDLEMSBLAD FOR DEN NORSKE RHODODENDRONFORENING

2/2008
ÅRGANG 11

Lederen har ordet

Når jeg skriver dette er rhododendronene i full blomst i de fleste hager. I min hage, på det kystnære Vestland, er de fleste arter avblomstret. Nå er det hybridene som dominerer med sine fargerike blomster. Det var et titalls planter som stod i blomst, eller med åpne knopper, da vinteren slo til med minusgrader omkring påsketider. Slike temperaturer er den sikre død for blomst og åpne knopper, men plantene overlever, og det er godt håp om ny blomstring til neste år.

Mange av de naturlige artene blomstrer tidlig på våren. Dette gjør dem selvsagt utsatt for frostnetter og tap av blomstring. Men når termometeret holder seg på plus-siden, kan vi bli belønnet med en fantastisk fin blomstring som varer svært lenge.

Mye og godt arbeid gjøres rundt om i lokallagene. Det kan jeg lese ut fra aktivitetsprogrammene, men det vises også gjennom økende medlemstall. Det er gjennom ulike aktiviteter vi gir medlemskapet et fornuftig innhold og viser hvilke muligheter og gleder som finnes i vår forening. Ta dette som en oppfordring til å invitere med venner og kjente når dere deltar på ulike aktiviteter i lokallagene!

I midten av juni er det tid for årsmøte i hovedforeningen. Årsmøtet holdes i Bergen lørdag den 14. juni. Min tid som leder er da slutt og nye krefter settes til å fronte foreningen. Jeg fortsetter i redaksjonen i Lapprosen og skal forsøke å bidra til å gjøre et godt blad enda bedre.

I min hage er våronna stort sett unnagjort nå og sommeren står for døren. Jeg leser i ulike aviser at flere "værprofeter" spår en varm sommer. Høy temperatur skal visstnok stimulere knoppsettingen på de fleste planter. Da kan vi kanskje håpe på god knoppsetting og mulighet for en særdeles fin blomstring til neste vår.

Jeg ønsker dere alle en fin og varm sommer!

Jan Rune Hesjedal

Styrets sammensetning

Leder
Jan Rune Hesjedal,
Lepsøyneset 106, 5216 Lepsøy
tlf. 56 30 61 19
jan.rune.hesjedal@online.no
Nestleder:
Olaf Hammersland,
Hammerslandgrenda 62, 5252 Søreidgrend tlf. 55 12 06 81
olafham@combitel.no
Sekretær:
Terhi Pousi, Mildev. 116,
5259 Hjellestad
tlf. 55 22 95 08
terhi.pousi@sah.uib.no

Kasserer og medlemsregister:
Bjørg S. Rasmussen,
Storhilderen 42, Postboks 35,
5341 Straume
tlf. 56 33 09 65
bjorgvar@online.no

Styremedlemmer:
Harald Kårtveit, Kårtveit,
5363 Ågotnes
tlf. 56 33 47 88
harald.kartveit@politiet.no

Varamedlemmer:
Rhododendron Øst:
Arnfinn Nypan, Traraveien 54,
1609 Fredrikstad
tlf. 69 31 34 43
nypan@online.no
Leder Rhododendron Sør:
Audun Arne, Eikevn.3, 4824
Bjorbekk auduarne@frisurf.no
tlf. 37 09 49 40
Leder Rhododendron Vest:
Torstein Borg, Tveit,
5694 Onarheim
tlf. 53 43 50 77
torstein@rhodomania.no

Frøforvaltere:
Torstein Borg, Tveit,
5694 Onarheim
tlf. 53 43 50 77
torstein@rhodomania.no

Jan Valle, Espeland,
5912 Seim
tlf. 56 35 17 82
jankvalle@yahoo.no

Internettredaktør
Vidar Winsnes, e-post :
viwins@online.no

INNHOLD

'Elisabeth Hobbie's ukjente halvsøster
– Per M. Jørgensen om hvordan 'Satin' kom til Arboretet på Milde 4

En av mine favoritter – *Erik Gustavsson om en spesiell frøplante* 5

Følgeplanter til rhododendron – *i Ole Jonny Larsen sitt utvalg* 6

Snartur til Yunnan *med Gudrun og Audun Arne* 11

En surbundsplante – *Roger Karlsen om sin erfaring som magnoliadyrker* ..12

Han kan få rot på et kosteskaft !
– Fra Jan Rune og Torstein sitt besøk hos Finn Larsen i Haugesund 14

Naturhage i Lindås – *Jan Rune på vandring i Jan Valle sin hage* 16

Informasjon fra DnR (hovedforeningen)
Årsmelding 2007 18
Kontingent for 2008 18
Regnskap 2007 19
Nye medlemmer 20

Informasjon fra DnR avd. Vest
Høstprogram 2008 20
Protokoll fra årsmøte 11. mars 2008 21

Informasjon fra DnR avd. Sør
Protokoll fra årsmøte 12. mars 2008 22
Høstprogram 2008 22

Informasjon fra DnR avd. Øst
Protokoll fra årsmøte 26. april 2008 23
Høstprogram 2008 23

Lapprosen

utgis av Den norske Rhododendronforening
Postboks 1325, 5811 BERGEN

www.rhododendron.no

Kontaktpersoner

Jan Rune Hesjedal
jan.rune.hesjedal@online.no tlf. 56 30 61 19

Bente Borghild Hauge
blomsterbente@broadpark.no tlf. 55 10 17 41

Kirsten Marie Storheim
kimasto@online.no tlf. 56 37 11 87

Neste nummer

av Lapprosen kommer i november. Stoff til bladet må være redaksjonen i hende innen 10. oktober, og kan sendes til Jan Rune Hesjedal, Lepsøyneset 106 , 5216 Lepsøy.
Bruk gjerne e-post til redaksjonen, se adresser til venstre. Bilder sendes i høyeste oppløsning, og helst på CD, eller etter avtale

FORSIDEFOTO: *R.* 'First Love' foto: Jan Valle

BAKSIDEFOTO: *R. augustinii* `Barthold Blue`, foto: Jan Valle

'Elisabeth Hobbie's ukjente halvsøster

Tekst av Per M. Jørgensen og foto av Gerd Jørgensen

Dietrich Hobbie i sitt arboret ca. 1980.

Straks før andre verdenskrig (1937) var den tyske rhododendronforedler Dietrich G. Hobbie (1899-1985) i England og fikk derfra med seg en del planter av gode former av arter han syntes virket lovende for sitt formål: å skape nye, hardføre sorter til bruk på kontinentet. En av disse var den lave, krypende *Rhododendron forrestii* var. *repens* (KW 9629). Han var muligens inspirert av Lionel de Rothchild (1882-1942), som jeg vet at han møtte på dennes gods 'Exbury', og som i 1935 hadde fått frem den fabelaktige 'Carmen' ved å krysse den med *Rh. sanguineum* subsp. *didymum*. Det er bemerkelsesverdig at den engelske rhododendronadelen på dette tidspunktet tok så vennlig mot en tysk delegasjon. Men Lionel de Rothchild var kjent for sin generøsitet som ikke kjente noen grenser, og for å dele både kunnskap og planter med andre, og tyskerne som nettopp hadde dannet et rhododendronselskap, var nettopp på jakt etter dette.

Rh. forrestii var. *repens* ser i utgangspunktet ikke ut til å være noe å satse på i foredlingsarbeidet, siden den er en liten, krypende plante det slett ikke er så lett å få til i hagen, og i kultur blomstrer den sjelden bra. Vi har slitt med å få den til å trives i Arboretets artssamling, enda vi har skaffet former som påstås å være de beste i dyrking (best er subsp. *papillatum*, KW 5845). Men Ward har gitt livfulle beskrivelser om hvordan denne arten kledde steinknauser og omformet disse i flammende rødt når den blomstret. Og rent røde blomster var noe man strevde med å få til i hagesortimentet.

Hobbie brukte altså denne som utgangspunkt for en rad flotte, lave røde sorter som fremdeles forskjønner våre hager og parker. De mest kjente er nok 'Baden-Baden', 'Elisabeth Hobbie' og 'Scarlet Wonder'. De har alle 'Essex Scarlet' til mor, en god gammel engelsk sort (registrert 1899) med røde blomster. I alt ble det navngitt ca. 25 sorter fra denne krysningen som bare i liten grad skiller seg i blomstene, men som varierer adskillig i vokseform og bladform. Men han brukte også pollen fra andre sorter, og noen av disse er også fremragende hageplanter, men er mindre kjent.

Da jeg i forbindelse med firma Riebers gave til Bergen gjorde en reise i Nord-Tyskland, besøkte jeg naturligvis Hobbies planteskole og ble meget vennlig mottatt og vist rundt av datteren Elisabeth (henne sorten i tittelen er oppkalt etter). I et område med repens-krysninger fikk jeg øye på en rad som var nesten avblomstret, mens de andre holdt på å slå ut. Den hadde også lysere røde blomster enn hva jeg kjente til fra disse sortene. Jeg ble svært nysgjerrig på hva dette var for en sort. "Det er 'Satin'", sa hun, "en sort vi tenker å gi opp da den ikke er populær hos kundene pga. at blomstene ikke er rent røde, og den er vanskeligere å formere enn de andre." Ettersom jeg var spesielt opptatt av at vi skulle vise variasjonen i kultivarer i samlingene på Milde, bestilte jeg til hennes forbauselse øyeblikkelig av den. "Ta gjerne hele raden", sa hun, "så er vi av med den!"

Dette har jeg aldri angret på, for den forsvant fra planteskolekatalogene og er neppe i salg lenger. Dessuten forekommer den ikke i nylig utkomne oversikter (Cox, Greer etc.) av gode hagesorter. Men i Schmalscheidts oversikt over historiske tyske sorter , er den oppført og der leser vi at moren er den lave, rødblomstrete hollandske 'Dr. H.V. Rutgers' som ellers har vært lite brukt i foredlingsarbeide.

'Satin' har i alle år gledet oss med tidlig (april) og rikelig blomstring på en kompakt, god plante, og i år har den vært særlig generøs. Selv om blomsterfargen ikke er rent rød, så er den ikke ubehagelig og uten blåskjær, den er mildt karmosin. Likevel må jeg medgi at den har en kjedelig tendens til å blekne etter 14 dager. Men skitt la gå, det er en vårskjønnhet likevel, som vi helst ikke ville være foruten.

Feltet med 'Satin' på 'Den røde plass' i Nydalen.
Foto: Gerd Jørgensen

En av mine favoritter

Tekst og foto av Erik Gustavsson

Favoritt har den etter hvert blitt fordi den aldri blir skadet av vinter- eller vårvær her på Østlandet (sone 5 ?). Den åpner sjelden sine store rødbrune knopper på høsten, men er full av gule blomsterstander hver vår. Den er lav og relativt kompakt.
I begynnelsen av 1980-årene meldte jeg meg inn i Rhododendron Society of Canada, i håp om å få mer viten om rhododendrontyper som egner seg for klimaet vi har her på Østlandet. Jeg leste de små heftene som kom fra perm til perm, og lærte om kanadiske hybrider som det var umulig å få tak i her i Norge (nå i 2008 vokser noen av dem her i min hage). Rhododendron Society of Canada kom også med en frøliste om senhøsten. *Rh. aureum* (*Rh. chrysanthum*) interesserte meg fordi den er liten, hardfør og gul, noe som var en sjelden farge her på Østlandet. På frølisten fant jeg flere krysninger hvor *Rh. aureum* inngikk. Flere av disse var pollineret og innsendt av John

Rh. (*aureum* x 'Prelude') x 'Binfield'

Weagle. Det var også frøpakken markert *Rh*. (*aureum* x 'Prelude') x 'Binfield', som resulterte i min lille favoritt.
Frøpakken ga kun to planter, og de vokste uhyrlig langsomt. Etter noen år døde den mest svaktvoksende. Den gjenlevende begynte etterhvert å øke voksehastigheten mer for hver sesong. Når den blomstret, viste den boller med flate gule (grønngule) blomster, 7-12 per stand. Nå er planten drøye 20 år. Den er nitti cm på det høyeste, to meter i diameter og har mer enn hundre knopper. Den blomstrer samtidig med Rh. 'Riplet', som er plantet nær. De to kler hverandre meget godt. Da programmet for Nordisk Rhododendronsymposium 2003 kom, viste det seg at frødonatoren, John Weagle, skulle komme og tale om rhododendron i Nova Scotia. Jeg gledet meg til å kunne takke ham for frøet til planten som var så flott hver vår, og å vise ham bilder av den. Han så på bildene og konstaterte at han ikke kunne se noen trekk fra 'Binfield', men at den var svært lik moren, *Rh.aureum* x 'Prelude' hjemme i Kanada. Hans konklusjon var at moren hadde bestøvet seg selv, og at pollineringen var feilslått. (Det burde jeg forstått om jeg hadde funnet ut hva/hvem 'Binfield' er.)
Kanskje leseren lurer på hvorfor jeg skriver om denne favoritten som ikke engang er i handelen. Grunnen er nok å prøve å inspirere til å så hybridfrø, særlig om man som meg ikke bor i smørøyet for rhododendrondyrking. Vi kan lese at de profesjonelle hybridisørene tester mange hundre søsken fra et kryss over mange år. Det for å velge den aller beste for oss. (Underforstått: det er det eneste som er godt nok.) Men, de bor og tester i klimaområder ulike våres.

Rh. (*aureum* x 'Prelude') x 'Binfield'

Planten jeg har beskrevet er den eneste overlevende fra frøpakken den kom i, og resultatet av en feilslått pollinering. På tross av det, har den gledet meg hvert år siden den begynte å blomstre. Den og de andre aureumhybridene fra den kanadiske listen, om f.eks. *Rh*. (*aureum* x 'Prelude') x 'Hello Dolly', med opprett vokseform og større gulere blomster, har også inspirert meg til å gjøre egne pollineringsforsøk. Dermed fortsetter gleden, spenningen og forventingen til hva nye avkom skal bli når de har vokst til. Akkurat nå er det *Rh* [(*aureum* x 'Prelude') x 'Hello Dolly'] x (*yak* x 'Medusa') som jeg er spent på. Den får opprett vokseform og smale indumenterte blader. Resten vil fremtiden vise.

Følgeplanter til rhododendron

Tekst og foto av Ole Jonny Larsen

Med følgeplanter menes enkelt og greit planter som vokser sammen med *Rhododendron*. I utgangspunktet tenker vi da mest på de plantene vi har satt ned selv ved siden av våre rhodobusker, men vi kan også snu på det og tolke ordet følgeplante som de plantene vi velger å sette *Rhododendron* ved siden av. Mitt favorittfølgeplantescenario er *Rhododendron* plantet i bunnen av en oppstammet furuskog, mellom blåbærlyng og andre lyngplanter, og med alle løvtrær fjernet. Men de færreste av oss har en slik biotop tilgjengelig, men må i stedet bygge opp hagen og velge plantene selv. Og selv for de håpløst rhodomane blir vel en hage med bare *Rhododendron* i meste laget?

Selv synes jeg da at en kombinasjon av oppstammete løvtrær, nåletrær i mange størrelser og utgaver samt *Rhododendron* og andre surbunnsplanter er fortreffelig. Så sper en på med noen klatreplanter i trærne, gjerne klematis og kaprifol, en del løk for vårblomstringen og noen velvalgte løvfellende busker, helst høst- og vinterblomstrende.
Et enda kresnere utvalg stauder får slippe inn, men roser er nærmest forbudt! Jeg vet ikke noe som passer dårligere sammen med *Rhododendron*. Bregner og prydgras får være valgfritt for spesielt interesserte.

Først og fremst bør en som rhodofil også lære seg å kjenne de andre surbunns- eller surjordsvekstene, alt etter hvilket ord en liker best. Med surjords- eller surbunnsplanter menes planter som liker jord med sur eller i alle fall nøytral pH, altså samme dyrkingsforhold som for *Rhododendron*. I praksis betyr ikke det at det må all verdens tilsetning til i jorda for å få dem til å lykkes. Først og fremst må en unngå kalk og kalkholdig dyrkingsmedium. På Vestlandet der jeg bor, er den vanlige jorda god nok, bare en ikke kommer for nær områder der jordsmonnet er bygd opp av flygesand med stort innslag av skjellsand. I kalkområder må en fylle bedet med f. eks veksttorv, naturtorv, barnåler og myrjord, gjerne blandet med litt sand. Torvblokker er også et alternativ.

De fleste surjordsplantene er vintergrønne og tilhører lyngfamilien (Ericaceae).
Mest kjent utenom *Rhododendron* er slektene *Erica* (klokkelyng, vårlyng, purpurlyng) og *Calluna* (røsslyng), så disse går jeg ikke nærmere inn på. Men der finnes mange andre å velge mellom. Nedenfor følger en oversikt over aktuelle slekter, og jeg har valgt å dele dem inn etter størrelse. Dette fordi *Rhododendron* er så ulike i størrelse, de følgeplantene som passer til dvergtypene, vil forsvinne blant større *Rhododendron*, og omvendt vil store følgeplanter ta luven av dvergene.

VINTERGRØNNE FØLGEPLANTER TIL SMÅ (Lepidote) RHODODODENDRON

PIERIS (Pieris eller pyramidelyng) Fig. 1
Her finnes et utall varianter etter hvert, og i alle størrelser. Slett ikke alle som selges er hardføre. 'Little Heath', 'Little Gem' er gode dvergformer. *Pieris nana*, (tidl. *Arcterica nana*) er en flott minibusk med gulkvite blomster. Svært hardfør.

Fig. 1

KALMIA (Kalmia) Fig. 2
Tre arter og noen navnesorter er aktuelle i Norge. Vintergrønne busker fra rene dverger til middels store. Alle har vakre særpregete blomster. Sauekalmia (*K. angustifolia*) er enklest å dyrke. Myrkalmia (*K. polifolia)* er minst, og som navnet sier liker den fuktighet, men den klarer seg også i vanlige bed.

LEUCOTHOË (Glanslyng) Fig. 3
En undervurdert slekt! Flere arter og noen navnesorter er aktuelle.
L. davisiae og *L. keiskei* er dvergbusker. De fleste skifter bladfarge til dyprødt om vinteren. Alle har kvite klokkeblomster. *L. keiskei* er vel juvelen – om en får den til!

GAULTHERIA (Berglyng) Fig. 4
Flere hundre arter, men bare en håndfull er aktuelle i Norge. Vintergrønne, ofte krypende busker med rotskudd. Alle har kvite klokkeblomster og noen har svært flotte bær. Japanberglyng (*G. miqueliana*) er min favoritt. Den er rundt 20 cm høy og kryper sakte utover. Blomsterrik og med store kvite bær over et flott nervet bladverk. Klaseberglyng (*G. shallon*) er størst av de vi bruker, ca 50 cm. *G. cuneata* er en fin dvergart og krypberglyng (*G. procumbens*) vokser mest under jorda! Hardførheten er variabel. Noen systematikere vil slå sammen slektene *Gaultheria* og *Pernettya*. Ei flott halvstor busk, *x Gaulnettya* 'Wisley Pearl', regnes som et kryss mellom arter i de to slektene. Rotskuddannelsen kan være et problem, men er relativt lett å holde i sjakk.

ANDROMEDA (Kvitlyng) Fig. 5
Lyngvekst med et par arter og mange navnesorter. Den ville norske kvitlyngen egner seg ikke som hageplante, men utvalgte kloner er gode: 'Alba', 'Macrophylla', 'Nikko', 'Compacta', 'Pink Ice'.

BRUCKENTHALIA (Akslyng)
En art, *B. spiculifolia*, som er nært i slekt med Erica. Verdifull lyngplante fordi den blomstrer i juli. Bør klippes hardt ned år om annet for sikre tett vekst. Lett å dele.

CASSIOPE (Kantlyng) Fig 6
Noen arter og navnesorter finnes i handelen, mest hos samlere. Alle har flotte kvite klokkeblomster som kan dekke planten helt på det beste. En utfordring å dyrke! Liker ikke for varmt, for tørt eller for mye barfrost, men trenger lys for rik blomstring. *C.* 'Edinburgh' er en relativt lettdyrket hybrid. To ville arter i Norge. Jeg har hatt moselyng (*C. hypnoides*) i hagen i flere år med godt resultat.

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

Fig. 7

CHAMAEDAPHNE (Finnelyng, finnmyrt) Fig. 7
Kun en art, *C. calyculata*, innen slekten. Vintergrønn busk som blir rundt 50 cm høy. Får mange kvite klokkeblomster på undersiden av greinspissene om våren. De kvite knoppene er synlige hele vinteren. Kan med fordel klippes ned i blant. Planten liker godt våt jord. Bladene er mørkegrønne og stivt læraktige. Meget hardfør.

Fig. 8

DABOECIA (Irsk lyng, glanslyng) Fig. 8
To arter og en hybrid fra vestlige kyster i Europa. Glanslyng er lite hardfør, men klarer seg godt på Vestlandet. En pussighet er at krysningen *D.* x *scotica* er mer hårdfør enn foreldrene *D. cantabrica* og *D. azorica*. Har flotte glinsende blad og overraskende store blomster over et langt tidsrom på høsten. Bør klippes hver vår. 20-30 cm høy.

LEIOPHYLLUM BUXIFOLIUM (Sandmyrte) Fig. 9
Amerikansk dvergbusk (5-30 cm) med glinsende grønne små blad. Eneste art i slekta. Mengder med rosa knopper går over i kvite blomster. En av mine favoritter, men dessverre sjelden i kultur pga vanskelig for

Fig. 9

mering. Stiklinger slår sjelden rot og frøene er mikroskopiske, men frøformering går greit om en knuser og sår *hele* frøhuset. Ikke dekk til frøene. Lang opptrekkingstid.

PHYLLODOCE (Blålyng) Fig. 10
Ca 8 arter alt i alt, 3-4 i vanlig dyrking i Norge. En art, *P. caerulea*, vokser vill i Norge og er en fin hageplante.

Fig. 10

Artene kan ha kvite, rosa og gulkvite blomster.
Min favoritt er *P. nipponicum*. Blomstene er rent kvite med rosa beger. Vakker!

x PHYLLOTHAMNUS og x PHYLLIOPSIS
Slektshybrider mellom Phyllodoce og andre lyngplanter med rosa blomster. Noen få navnesorter finnes i blant i handelen. Med unntak av *x Phyllothamnus erectus*, synes jeg de kan være lunefulle. En forklaring er at de er utsatt for en spesiell soppsykdom. Alle er flotte planter når de trives.

RHODOTHAMNUS CHAMAECISTUS ("dvergalperose").
En utrolig flott dvergbusk! Ser ut som en liten *Rhododendron* med store rosa blomster. Vokser vill i de østlige delene av Alpene og nedover mot Tyrkia. Vanskelig å få tak i.

VACCINIUM
Mange arter, også flere i norsk natur (blåbær, tyttebær, tranebær, blokkebær).
Alt fra de store såkalte amerikanske blåbær til krypende dverger. Både løvfellende og vintergrønne. Det finnes over 400 arter på jorda! Plant gjerne inn noen fra naturen. Blokkebær kan bli en staselig hageplante!

ARCTOSTAPHYLOS
Melbær (*A. uva-ursi*) og rypebær (*A. alpina*) vokser i Norge. Den første er nydelig i naturen når den dekker berg og steiner, men er vanskelig å etablere i hagen. Noen navnesorter av den første er i handelen, men utvalget burde være større. Det er omkring 50 arter å velge mellom i Amerika, men de fleste kommer fra varme områder. Rypebær har liten hageverdi.

EMPETRUM (Krekling)
Langt mer brukt som hageplante i andre land. Navnesorter er utvalgt med spesielt fine blad og skudd. Fin og undervurdert i fjellhagen! Lett å flytte fra naturen. *E. rubrum* fra det arktiske Sør-Amerika har røde bær og burde vært prøvd i våre hager.

HEBE Fig. 11
Ikke egentlig surjordsplanter, men mange passer pga vekstformen godt sammen med små *Rhododendron*. Mange arter og sorter kan dyrkes. De storvokste og storblomstrende som finnes overalt i England, er stort sett ikke hardføre i Norge.

Fig. 11

VINTERGRØNNE FØLGEPLANTER TIL STORE RHODODENDRON (Elepidote)

PIERIS (Pieris eller pyramidelyng) Fig. 12
Slekt med få arter men mange navnesorter, de mest attraktive med svært vakre røde nyskudd om våren. Variegata-former finnes også. Alle har kvite klokkeblomster. Storvokste sorter passer godt sammen med store *Rhododendron*. 'Red Mill' er de mest hardføre jeg har prøvd av sortene med rød nyvekst. Den sikreste blomstreren tror jeg er 'Debutante'.
NB! Mange av de flotte sortene i hagesentrene er lite hardføre!

KALMIA (Kalmia)
Får man til breibladkalmia (*K. polifolia*), er den et syn i blomstring! Den liker godt full sol og mye varme. Mange navnesorter, men nesten ikke å få i Norge. Kan kjøpes gjennom Cox-importen.

LEUCOTHOË (Glanslyng)
Noen av artene er store nok til å plantes sammen med større *Rhododendron*. *L. walteri* blir over meteren, men vokser langsomt. Sorten 'Rainbow' har fine tegninger på blada.

LAURBÆRHEGG (*Prunus laurocerasus*)
Ikke egentlig en surjordsvekst, men passer godt til *Rhododendron*. Mange sorter i handelen etter hvert. 'Otto Luyken' med masse kvite blomster er mest kjent, men jeg liker ikke vekstformen. Nyere sorter har rød eller gul nyvekst. På en lun plass kan den storbladete 'Rotundifolia' bli fantastisk som gammel. Alle sortene tåler dyp skygge. Kan få flotte bær etter en varm sommer.

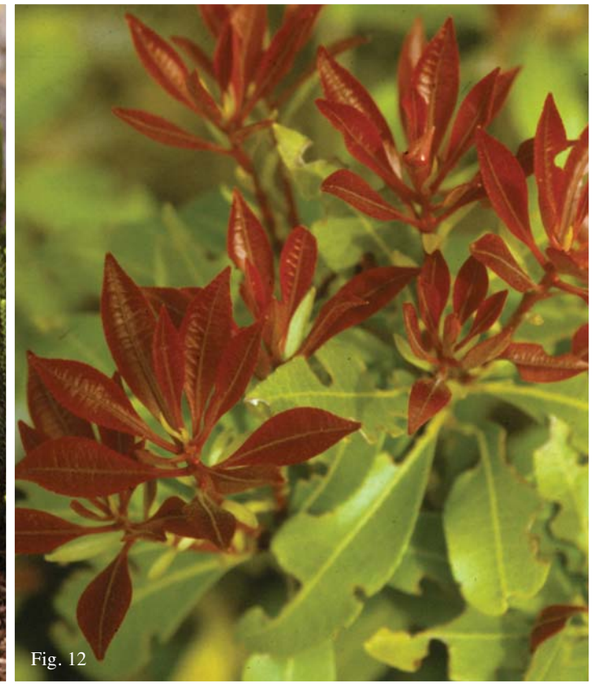
Fig. 12

KROSSVED (*Viburnum)*
Noen vintergrønne arter kan dyrkes i gode strøk. Vinterkrossved *(V. rhytidophyllum*) kan bli majestetisk med sine enorme blad, men den liker ikke vind. Davidskrossved *(V. davidii)* har flotte blad med spesiell nervatur. Enkelte sorter har også fine rosa blomster.

LØVFELLENDE FØLGEPLANTER TIL RHODODENDRON
Jeg skiller de løvfellende surjordsplantene ut som egen gruppe fordi en må tenke nøyere gjennom plasseringen av disse når de skal vokse sammen med vintergrønne planter.

ENKIANTHUS (Klokketrollyng)
Løvfellende busk som blir ganske stor etter hvert, men den er seintvoksende. Meget blomsterrik ved god utvikling. Flere blomsterfarger finnes.

MENZIESIA (Fig. 13)
Flotte, hardføre og lettstelte løvfellende busker som dessverre er altfor lite plantet.
Kan minne om små azalea. Jeg har god erfaring med *M. ciliicalyx* (inkl. var. *purpurea*) og *M. ferruginea.* Begge er flotte og blomsterrike med rosa/røde blomster, men jeg holder en knapp på den siste som har spesielt store, røde klokker. Lett å dyrke fra frø.

Fig. 13

TRIPETALEIA
To arter finnes, *T. bracteata* og *T. paniculata*, begge fra Japan. Små busker med blomsterklaser som stikker opp over løvet. Småpene er kanskje det riktige ordet? Lett å formere fra frø. God hardførhet.

CLADOTHAMNUS
Kun en art, *C. pyroliflorus* fra Nord-Amerika. Løvfellende. Svært sjelden i kultur, men egentlig lettdyrket og hardfør. Lett å trekke opp fra frø. Får etter flere år rosabrune blomster. Noen forskere vurderer om dette egentlig er en *Rhododendron*! Det kan høres merkelig ut, men den har faktisk en viss likhet med den sjeldne amerikanske rhododendronarten *R. albiflorum* i veksten.

AZALEA
Azalea er jo *Rhododendron*, men de er såpass ulike de vintergrønne at de kan nevnes for seg. Den viktigste egenskapen etter mitt syn er at de tilfører rhododendronbedet andre blomsterfarger (ulike gulfarger, oransje, oransjerød og kombinasjoner av disse) enn de vintergrønne sortene. Det må imidlertid være flest av de sistnevnte i en samplanting. Ellers passer azaleaer best i egne grupper.

ANDRE PLANTER SOM ER GODE FØLGEPLANTER TIL RHODODENDRON
NÅLETRÆR
Her er utvalget nå enormt, fra kjemper på 30 meter til krypende dverger. Nåler som faller av gir sur jord, så i utgangspunktet er nåletrær – *Rhododendron* en god miks. Men husk på at noen nåletrær har aggressive røtter som sluker alt vann i jorda rundt seg. Kompakte dvergkoniferer passer svært godt sammen med små *Rhododendron*. Et pluss er at mange nåletrær har fint bar i mange fargenyanser.

LØKPLANTER
Mange løkplanter kan samplantes med *Rhododendron*. De stjeler lite næring og vann og kan derfor stå tett inntil eller under andre planter. Personlig synes jeg liljer passer godt mellom *Rhododendron* fordi de tar svært liten plass (en liljegruppe er bredere oppe en nede!) og de blomstrer stort sett når alle *Rhododendron* er avblomstret.

HVA BØR EN UNNGÅ?
(Det som nå følger er personlig synsing og må leses som det!)

Personlig synes jeg svært få **stauder** passer sammen med *Rhododendron*, og særlig de høye typene. De blir stort sett for dominerende og er dessuten svært avvikende i veksten. Og så sprer mange stauder seg såpass raskt at en stadig må ned med spaden for å tynne, og derved skades røttene til rhododendronplantene. Jeg unngår også bunndekkestauder under *Rhododendron* fordi de konkurrerer for mye med rhododendronrøttene som ligger helt oppe i overflata.

Jeg vil likevel gjøre et par unntak. Jeg har plantet en del valmuesøster (*Meconopsis*) mellom *Rhododendron* og synes det fungerer godt. De er jo selv surjordsvekster, og dessuten sprer de seg sakte. Jeg lar også bladlilje (*Hosta*) få slippe til fordi det er skulpturelle planter med flott bladverk og moderat spredning. De har dessuten samme tueform som kompakte *Rhododendron*. Mange rhododendronfolk er jo også primulasamlere, og noen av disse artene kan godt plantes sammen med små *Rhododendron*.

Jeg liker veldig godt **klematis** som klatrer i et oppstammet lite løvtre, men ikke i store *Rhododendron*!

Løvtrær sammen med *Rhododendron* liker jeg best i oppstammet utgave, men et unntak er de kompakte dverglønnene som godt kan kombineres med *Rhododendron*.

Som sagt er kombinasjonen **roser** – rhododendron som hund og katt for meg. Blomstene konkurrerer på en helt gal måte og roser har jo stort sett en fryktelig vekstform. Særlig om vinteren er de nærmest verdiløse etter mitt syn. Her må en velge hva en vil samle på!

Og det valget er vel ikke så vanskelig?

Snartur til Yunnan

Tekst og foto av Audun Arne

Dr.Ho viser norske avisutklipp til Gudrun

På en 16 dagers eksotisk Tema-rundreise i Kina, underveis til cruise på Yangtse, bodde vi 4 døgn i Lijiang, i hjertet av Yunnanprovinsen, på 2400 meters høyde. Der var det frodig grønt som på havnivå hos oss. Her bor en rekke av Kinas minoritetsbefolkninger, som bryr seg lite om politiske grenser. Lijiang er en "småby" på ca. 100 000 innbyggere, og sentrum for Naxifolket, som har et matriarkalsk styresett. Kvinnene er "mannen i huset", utfører det fysisk krevende arbeidet, og velger/skifter partner etter behov.
Tett ved Lijiang ligger Jade Dragon Snow Mountain, med høyeste topp 5596 m. Vår utflukt gikk med buss og taubane til Yak Engen på 3700 moh., hvor det fortsatt er frodig grønt som i lavlandet hos oss, og hvor det beiter hester og geiter og tibetanske jakokser. Her var "hele fjellet" bortimot dekt av viltvoksende rhododendron, men tydeligvis det meste avblomstret. Jeg har ikke kompetanse til å si noe om art, men det var opprette slanke 3-4 meter høye busker med små rosa blomster. Dragon Snow Mountain er berømt for hele 3200 forskjellige vekstarter, bl.a. kamelia, liljer, primula, gentiana, stålurt, mye rhododendron, og 20 forskjellige tresorter som bare finnes her.
Flere botanikere har bosatt seg i området for å utforske dette sensasjonelle mangfoldet. En av dem, dr. Ho (skrevet etter uttale), er lege og en av verdens fremste urteeksperter. Han er over 80 år, og kjent over hele verden. Han har bl.a. vært i alle de skandinaviske landene og formidlet sine kunnskaper. Særlig er han Norgesvenn, da han har møtt kong Harald personlig.
Han bor i en liten typisk Naxi-landsby som vi skulle besøke. Guiden vår antydet muligheten for at dr. Ho var hjemme, og det var han. Han ble henrykt over å få besøk av skandinaver, og håndhilste på hver enkelt. Vi ble traktert med te, og han bladde opp og delte ut imponerende avisreportasjer fra alle skandinaviske land. Som guiden fortalte oss var han en utpreget linselus, og poserte mer enn gjerne. En gruppedeltaker med lidelser fikk umiddelbar konsultasjon, og remedier ble frembrakt i alles påsyn i "laboratoriet", et lite bakrom med plastbøtter på hyller fra gulv til tak. Her var databasen en naturlig, engasjert sjel med god hukommelse.

Til alle som planlegger Kinareise, få med Yunnan og cruise på Yangtse !

Parti frå Yunnan

En surbundsplante

Tekst Roger Karlsen foto fra arkivet til Arboretet på Milde

Roger er pensjonist og en ivrig rhododendrondyrker. Men han har også mye erfaring med dyrking av *Magnolia*.
Red. anm.

Hvorfor ikke plante en magnolia blant dine rhododendroner ?
Her i Hvitsten (60 grader Nord) hvor jeg bor, plantet jeg i 1971 en *M.* 'Wada's Memory', en *M. sieboldii* som blomstrer fra juni og utover sommeren og et tulipantre *Liriodendron tulipifera*. *M.* 'Wada's Memory' er nå 7 meter høyt med hvitt blomsterflor i mai. Tulipantreet er 8-9 meter høyt og blomstret med ca 40 blomster i 2007.

I 1985 kjøpte jeg *M.* x *loebneri* x 'Merrill'. Blomstene er hvite og dufter og kommer etter 'Wada's Memory'. *M.* 'Elizabeth' blomstrer senere og har lysegule blomster med en svak duft. *M.* 'Galaxy' har purpurrøde blomster. *M. salicifolia* blomstrer med hvite blomster.
På et vårmøte i *Svenska Rhododendronsällskapet* i Gøteborg, anbefalte lederen Bengt Carlsson at på hjemveg skulle jeg kjøre innom Tommy Ahnby på *Gullmarsfjordens Plantskola* og kjøpe noen rhododendronarter. Etter møtet med Tommy og Vivi har det blitt flere turer til dem for å kjøpe magnolia og rhododendron. De har stort utvalg av planter og du får med sunnhetssertifikat.

Jeg har plantet ca 80 stk magnolia, både arter og hybrider. Flesteparten kommer fra Tommy.

Arter:
M. obovata er blitt et lite tre på ca 6 meter med store blader. 2 stk. *M. tripetala* (umbrella magnolia) blomstrer og har store blader. *M. acuminata*, ca. 4 meter høyt. *M. acuminata* var. *subcordata*, 3 meter høyt. *M. wilsonii*, lite tre som er 5 meter høyt. *M. sinensis* står i knopp nå, det samme gjør *M. proctoriana*.

Magnolia sieboldii

Magnolia obovata

Magnolia stellata

Nyplantede arter:
M. virginiana og eviggrønne *M. biondii. M. cylindrica, M. denudata, M. officinales* var. *biloba, M. tripetala* 'Bloomfield', 3 år gammel og i god vekst. *M. stellata* 'Royal Star' vokser bra.

Gule hybrider:
'Yellow Lantern', 'Yellow Bird', 'Yellow River', 'Butterfly Sundew', 'Elizabeth', 'Swede Made'.

Røde hybrider:
'Susan', 'Randy', 'Jane', 'Pinkie Anne'.

Av andre hybrider er det plantet ca. 20-30 stk. - Noen hvite, noen svakt røde som jeg venter blomstring på. Noen har frostskader i toppen av planten, noen har dødd på grunn av barksprenging. Jeg vil si at 98% av de som jeg har plantet, er i god vekst.

Jeg har plantet magnolia blant mine rhododendron og det har gått bra. Magnolia trives i samme type jord som rhododendron. Den liker ikke sterk sol på rotsystemet. Derfor lar jeg gammelt løv ligge rundt røttene, på samme måte som rundt rhododendron, her hos meg. Jeg fører statistikk over alt som er plantet. Jeg er ikke spesialist på magnolia, heller ikke på rhododendron, men den som intet våger intet vinner!

Her følger noen planter som jeg anbefaler å prøve:

M. 'Galaxy', hardfør, purpurrøde store blomster som står rett opp på grenene, blir et lite tre.

M. 'Spectrum', hardfør, purpurrøde store blomster som står rett opp på grenene, blir et lite tre. Samme kryss som *M.* 'Galaxy'. Disse to er nesten like i blomsterfarge.

M. 'Elizabeth', hardfør, lys gule blomster som står rett opp på grenene, blir et lite tre.

M. wilsonii, hardfør, blir et lite tre med hengende blomster. Blomstene ligner på *M. sieboldii*.

M. soulangeana 'Lennei', blomstret for første gang i 2007, har kronglet vekst men fin blomst.

M. 'Swede Made', blomstret for første gang i 2007, fin blomst, vokser fort.

M. 'Butterflies' x 'Pink Surprise', blomstret i 2007 med rosa farge, litt lysere på innsiden. Hardført lite tre.

Han kan få rot på et kosteskaft!

Tekst og foto av Jan Rune Hesjedal

Finn Larsen (til høyre) og Torstein Borg

Overskriften var det jeg hadde hørt om Finn Larsen fra Haugesund. Mandag 8. oktober var jeg sammen med Torstein Borg på tur til Haugesund for å besøke denne mannen, en mann med unike kunnskaper om planter og det å få rot på stiklinger. Hans interesse er ca 70 % rhododendron og 30 % andre vekster. Finn er opprinnelig dansk, og kom til Norge og Haugesund i 1966. Huset og hagen hvor han i dag bor, ble anskaffet i 1978. Her bor han i et pent villastrøk med en hage på 800 m². Ikke noen liten hage etter dagens målestokk, men med sin genuine interesse for å prøve ut nye planter i stort antall, burde han hatt flere titalls mål med jord. Foruten massevis av rhododendron, inneholder hagen mange sjeldne planter som etter "boken" ikke skal gro i dette klimaet. Men som Finn sier: "Det er godt at planter ikke kan lese".

Hagen inneholder to drivhus, hvert på ca 10 m². Husene brukes til formering og overvintring av småplanter. I tillegg har Finn et stort kjellerrom hvor de aller vanskeligste stiklingene blir satt ned for roting. Her holder han en temperatur på ca +25° i formeringskassene og overlys som gir 25000 lux. Den høye temperaturen gjør det nødvendig med daglig vanning for å hindre uttørking. Finn har klare meninger om hva som er den beste jordblandingen. I stikkekassene, og de små plastkorgene hvor han sår frø, bruker han en blanding av 60 % ugjødslet naturtorv og 40 % perlite. Når småplantene skal over i potter, bruker han en blanding av torvstrø og furunåler. Furunålene sikrer god lufttilgang til røttene, ren torv vil etter en tid bli kompakt, og røttene vil dø grunnet mangel på luft.

Å besøke en hage hvor planter er sirlig og nøyaktig merket, er som å komme til dekket bord med den flotteste meny. Alle plantene hadde skilt med navn, frønummer, høyde over havet og lokalitet for innsamlingen. Det samme hadde alle de hundrevis av småplanter. Et eldorado for de som er opptatt av å teste ut planter i vårt klima! Vi undret på om Finn hadde noen favoritt planter, og det hadde han. *R. rex* og *R. souliei*, begge for sine vakre blomster. Noen spesielle og sjeldne nåletrær, bl.a. `*slørgran*` og noen uvanlige sypresser (som jeg ikke husker navnet på). En *R. sherriffii* med friske grønne blad og fint brunt indument på undersiden, en plante som skal være vanskelig i kultur, men som her så frisk og fin ut i vekst og bladverk.

Torstein og jeg regner oss som "rhodomane", en slags plantemani som av mange nok vil karakteriseres på kanten av det normale. Av den grunn kjente vi et fellesskap med Finn; endelig en person som var like "unormal" som oss. Her kunne vi diskutere jordblandinger, bladfasong, innsamlingsnummer, sted og høyde for innsamlingen, herdig eller ikke. Var planten korrekt i forhold til merking, eller var det en naturhybrid? Skal bladene ha lyst eller brunt indument, skal ditt og datt se ut slik eller slik? Samme art med ulikt innsamlingsnummer og svært forskjellig bladfasong; er det en varietet eller er det en naturhybrid? Slik gikk diskusjonen hver gang vi fant noe uvanlig, og det gjorde vi hele tiden. Stadig nye planter og sjeldenheter som vi bare hadde lest om i ulike bøker, her var de i sin fulle åpenbaring.

Finn mener at i plantelitteraturen blir mange planter undervurdert med hensyn til herdighet. Han erfarer at

En kikk inn i et av Drivhusene

mange planter som skal være for tandre for vårt klima, vokser aller best der hvor nordavinden tar hardest. Når vi følger det resonnementet, og legger til at klimaet synes å bli mildere, så er det all grunn til å forsøke nye og uprøvde vekster i våre hager. Som et eksempel nevner Finn at *R. sutchuenense* blomstret den 3. mars i år, det er ca 5-6 uker tidligere enn den normalt har blomstret i tidligere år.

For oss var dette en lærerik tur, og vi fylte rikelig opp av ulike småplanter, både rhododendron og andre vekster. Men vi måtte love Finn å gi tilbakemelding om hvordan plantene trivdes i våre hager. Det skal ikke bli noe problem, og vi håper på snarlig gjensyn.

Naturhage i Lindås

Tekst og foto av Jan Rune Hesjedal

Sti opp mot huset

Det er tidlig i april, påsken 2008 er passert og jeg har avtalt et besøk i Jan Valle sin hage. Jeg ser frem til besøket med stor glede. Jeg har besøkt hagen en gang tidligere, for et par år siden, og har en viss idé om hva som venter.

Jeg tar av fra hovedveien og kjører opp den gamle gardsvegen til hagen. Bilen setter jeg fra meg på en nylig anlagt parkeringsplass. Fra parkeringen fører en god sti ca to hundre meter frem til hovedhuset. Den første delen av stien slynger seg opp en liten bakke og gjennom en fin granlund. På toppen av bakken befinner jeg meg på et lite høydedrag, og på dette platået ligger den ca 7 mål store hagen. På stien bortover mot huset passerer jeg et fint anlagt drivhus på ca 40 m², og Jan har bygget det selv. Reisverket er i tre mens tak og vegger er kledd med polykarbonatplater.

Hagen er i hovedsak en naturtomt, som foruten rhododendron, har mange trær av ulike slag. I ytterkantene er den omgitt av store grantrær som beskytter mot den verste vinden.

Jeg møter Jan på trappa til hovedhuset. Han holder på å ta på seg kjeledressen, for å gjøre seg klar for dagens aktiviteter i hagen. Hagen ligger i en sone som er litt kjøligere enn der hvor skribenten kommer fra, og Jan er litt lei seg for at det ikke er noe særlig blomstring som er kommet i gang enda. Jeg kan trøste han med at det skal han være glad for; i min hage frøs blomstene på mange planter da vinteren kom tilbake med minusgradene ved påsketider.

På vandring rundt i hagen oppdager jeg stadig flere små og nyplantede rhodoer. De står innimellom lyng og mose, og en må se seg for når en setter ned foten. De eldre og etablerte plantene er friske og sunne og ser ut til å trives i den åpne skogen.

Mange planter har Jan avlet opp fra frø. De fleste er enten kjøpt fra ulike forhandlere eller Jan har formert dem vegetativt. Noe frø har han funnet i andre hager, og ikke minst har han tatt med frø fra turer til Skottland og Irland. Han sier at planter fra frø, samlet på ulike turer, er vanskelige å bestemme korrekt plantenavn på. Mange av disse frøplantene er i dag flotte bladplanter som fullt og helt fortjener en plass i hagen. Nå gjenstår det å se hvordan blomstene blir om noen år.

Etter en runde i hagen tar vi turen innom drivhuset. Jeg visste at Jan formerte en del planter, men ble forbauset over antall og variasjon. Her var det mange store og flotte rhodoer, en del andre vekster også, pluss masse små frøplanter som snart er klare for prikling. Et spennende sted for enhver rhodoman.

Jan sår rhododendron i en blanding av naturtorv og perlite, og jeg ser at spirepottene er helt dekket av småplanter, så det er tydelig at dette fungerer godt. Når plantene skal prikles, velger han å blande grannåler sammen med naturtorv og har gode erfaringer med dette mediet.

Jeg drar selvsagt ikke herfra uten å få med noen nye tilskudd til egen plantesamling. Samtidig lover jeg å komme tilbake når blomstringen i hagen er kommet godt i gang.

I midten av mai er jeg derfor tilbake i hagen til Jan Valle.
Inne mellom store trær av bjørk og furu, og med en beskyttende granskog i ytterkantene, står plantene og lyser i alle regnbuens farger. Jan er opptatt av å ha høye planter med duse farger inne blant trærne. Han synes at skarpe rødfarger og lignende ikke passer så godt slike steder.

Når vi kommer ut i en åpnere del av hagen, finner vi også planter med skarpe farger. Her dominerer blant andre `Taurus` med sine knallrøde store blomster, fint avdempet med hvite og gule rhododendron innimellom.

Jeg vil også fremheve en yak hybrid som heter `Viking Silver` (*R. yakushimanum x R. pachysanthum*). Det er laget mange hybrider av *R. yakushimanum*, men det er sjelden at avkommet blir like bra som selve arten. Denne planten er et unntak i så måte. Når blomsten åpner, har den en lett rosa farge som så går over til klart hvite store blomsterklaser. I tillegg har planten et sølvfarget bladverk som i seg selv er en pryd året rundt.

Ved en liten naturlig dam var det plantet en gul rhododendron som utmerket seg med noen nydelige blomster. Planten heter `Sunspray` (`Alice Franklin` x `Crest`) og blomstene var et flott skue.

Ja, det var mye å se i denne hagen, og hageeieren er en vennlig og imøtekommende person. Han har mye plantekunnskap som han gjerne deler med andre. Man bør derfor ikke reise forbi dette stedet uten å ta en telefon til Jan Valle og sjekke om det passer med et lite hagebesøk og en rhododendronprat.

Naturhage

'Viking Silver'

'Sunspray'

Årsmelding 2007 DnR

Årsmelding 2007 DnR
Årsmøtet 2007 ble avholdt i Bergen, Mildenaustet, Store Milde den 28.04.07. Det var 27 medlemmer til stede. Anders Kvam ble valgt til dirigent, og ledet oss gjennom de ulike bolker på erfarent vis. Det var ingen innkomne saker. Årsmelding, regnskap og budsjettforslag ble enstemmig godkjent. Valgene ble raskt unnagjort og det var gjenvalg på alle poster. Etter møtet ledet Per Magnus Jørgensen en omvisning i den nye Japanhagen, og som forventet ble det en morsom og lærerik rundtur.
På styremøte den 12. juni konstituerte styret seg slik: Jan Rune Hesjedal, leder (valgt på årsmøtet),
Olaf Hammersland, nestleder, Terhi Pousi, sekretær, Bjørg S Rasmussen, kasserer, Harald Kårtveit, styremedlem, Audun Arne, varamedlem, Arnfinn Nypan, varamedlem, Torstein Borg, varamedlem. Revisorer: Kim Lingjærde og Ole B Vikøren (valgt på årsmøtet). Valgkomite: Inga Olsen, Anne Rieber og Pål A Skagseth (valgt på årsmøtet).
Styrets arbeid: Det har blitt avholdt 6 styremøter, hvorav møtet den 6. januar var et felles styremøte hvor alle lokallagene deltok. Lokallagene fungerer godt og aktiviteten er høy. Se årsmeldingene fra lokallagene i Lapprosen nr.1-08. Av andre saker som bør nevnes er trykking av nye vervebrosjyrer, besøk av botaniker Guan Kaiyun fra Kunming Universitet i Yunnan i Kina, tur til Sør-England, planteimport og arbeidet med å lage et nytt format på Lapprosen.
Turer: I forlengelsen av årsmøtet 2007, startet vi fra Bergen med kurs for mange spennende hager i Sør-England. Det var 28 medlemmer med på turen som nøt det fine været og alle de flotte hageanleggene vi besøkte. I løpet av seks dager besøkte vi 11 ulike hager, som alle hadde sin egen sjarm. Regnskapet for turen ga et økonomisk overskudd, og alle deltakerne fikk tilbakebetalt kr. 500.-
Vervemateriell: Det er laget og trykket nye vervebrosjyrer.
Planteimport: Det er bestilt 220 planter fordelt på 15 personer. Plantene blir levert våren 2008. Noen har bestilt for sine plantevenner også, så det er nok flere som får gleden av sjeldne planter. Takk til Torbjørn L Gjesteland for alt arbeid han nedlegger med organisering av planteimporten.
Lapprosen: Gerd Jørgensen har fungert som redaktør. Hun har dessverre sagt fra seg denne jobben. Redaksjonen består nå av Jan Rune Hesjedal og Bente B Hauge. Styret har vedtatt å gå over til å trykke bladet med ny lay-out i A4 format. Den nye versjonen er ment som et forsøk på å forbedre bladet, og det vil ikke medføre endringer i utgifter til trykking og porto. Redaksjonen i Lapprosen ønsker å rette en stor takk til alle som har levert tekst og bilder til bladet.
Nettsider: Nye medlemmer bruker svært ofte denne portalen som kontaktpunkt når de melder seg inn i foreningen. Denne portalen blir trolig enda mer viktig i årene som kommer. Takk til Vidar Winsnes for det arbeidet han utfører som redaktør for våre nettsider.
Studieforbundet Natur og Miljø: Vi har i liten grad klart å utnytte vårt medlemskap så langt. Styret besluttet tidlig i 2007 å gjøre ny vurdering i 2008 basert på kost/nytte effekten av dette medlemskap. Lokalforening Vest har fått støtte til ett kurs i 2007.
Økonomi: Laget har god økonomi og kostnadskontroll. Egenkapitalen pr. 31.12.2007 var kr 183.546,92. Regnskapet for 2007 viser et overskudd stort kr 6.440,53. Det gode regnskapsresultatet skyldes at foreningen har hatt et overskudd på planteimporten med kr 2.616,19 og et overskudd på turen til Sør-England med kr 6.250,18.
Medlemstall: Pr. 31.12.2007 er det registrert 324 medlemmer. Av disse var 85 tilknyttet lokalforening Øst, 68 lokalforening Sør og 140 lokalforening Vest. 31 medlemmer var direkte tilknyttet hovedforeningen, da det ikke finnes lokallag i deres område enda. Foreningen har hatt en netto tilgang på 4 medlemmer i 2007 (tilgang 30 medlemmer minus avgang på 26 medlemmer).

Kjære medlem!

Det er fremdeles en del av våre medlemmer som ikke har betalt årets kontingent på **kr. 250,-.**
Vi håper at dere fortsatt vil være med oss i Den norske Rhododendronforening.
Betal derfor snarest slik at dere fortsatt får tilsendt Lapprosen. Bruk tidligere tilsendt bankgiro eller betal direkte til foreningens konto 3411 26 52622, noter navn og adresse på medlemmet, dette vil lette arbeidet med å få registrert innbetalingene i DnRs medlemsregister.
Har du e-postadresse? Send den inn til oss:
bjorgvar@online.no
Vi kan da enkelt gi dere påminning i forkant av møter og aktiviteter, uansett hvor i landet man har sin lokalforening
Ha en fin sommer!
Hilsen Bjørg S. Rasmussen
kasserer/medlemsregisteransvarlig

- I N F O R M A S J O N -

Regnskap for Den norske Rhododendronforening

INNTEKTER	2006	**2007**	Budsjett 2007
Kontingenter	63 380,00	81490,00	83750,00
Loddsalg/arrangementer/møter	4 321,00		0,00
Annonse. Medlemsblad	1 500,00	600,00	2000,00
Renteinntekter	3 666,00	6064,00	4000,00
Gaver	100,00	0,00	0,00
Medlemssalg plantekjøp Skottland	43 690,00	33362,17	40000,00
Diverse inntekter	10 576,10		0,00
Innbetalinger Sør-England tur		361680,68	0,00
Underskudd			13500,00
Sum	127 233,10	**483196,85**	143250,00

UTGIFTER	2006	**2007**	Budsjett
Kontingent andel Rh Sør	3 500,00	3350,00	4250,00
Kontingent andel Rh Øst	3 650,00	3750,00	4250,00
Kontingent andel Rh Vest	3 500,00	6700,00	8250,00
Porto og gebyr	13 157,43	18538,42	17000,00
Rekvisita og kontorutgifter	2 809,00		2000,00
Utgifter til Web side	1 224,00	1224,00	1500,00
Møter/arrangementer	9 275,90	4395,50	7500,00
Reiseutgifter	3 716,87	4464,56	8500,00
Vervebrosjyre, Bannere		9402,50	9000,00
Bøker og info materiel	300,00	254,86	500,00
Gaver og oppmerksomheter	319,00	1500,00	500,00
Medlemsblad	36 000,00	36000,00	39000,00
Utbetalinger Sør-England tur	0,00	355430,50	
Utgifter plantekjøp i Skottland	41 491,00	30745,98	38000,00
Diverse utgifter	500,00	1000,00	3000,00
overskudd	7 789,90	6440,53	
Sum	127 233,10	**483196,85**	143250,00

Eiendeler:	**2006**	2007
Innestående i bank , foliokonto	1090,40	16 925,08
Innestående i bank , sparekonto	176 015,99	166 621,84
Kassebeholdning 2)	0,00	
Sum	**177106,39**	183 546,92

Gjeld/Egenkapital:	**2006**	2007
Egenkapital 01.01.	169316,49	177106,39
overskudd	7 789,90	6440,53
underskudd		
Sum	**177106,39**	183546,92

Bergen 31.12.2007 / 26.02.2008

Jan Rune Hesjedal (sign.)
leder

Bjørg S. Rasmussen (sign.)
kasserer

Kim Lingjærde (sign.)
revisor

Ole B. Vikøren (sign.)
revisor

Nye medlemmer

Styret ønsker følgende nye medlemmer velkommen i foreningen:

Marit Harstad	Skovheim,	1860 Trøgstad
Siri Hellesøy og Øystein Søbstad	Steinkjellerkroken 10	5003 Bergen
Synneva H. Hus		5780 Kinsarvik
Torbjørg Kinsarvik Hus	Grytingsvegen 20	5780 Kinsarvik
Marit Zahl Steinsland	Melingfeltet	5430 Bremnes
Gunnar Breivik	Davanger	5310 Hauglandshella
Jan Mostrøm	Karl Pedersensvei 55	1450 Nesoddtangen
Kathrine Asdal Lyngstad	Barlinda 11	4870 Fevik
Ingunn Notnes	Solhaug	5392 Storebø
Jorun M. Stangnæs og Dag Norum	Ridehusgt.20	1606 Fredrikstad
Stefan Salomonsson	Borelund 115	24012 Torna-Hallestad, Sverige
Asbjørn Tautra	Prestasmoget 11	5357 Fjell
Thor Normann Torgersen	Jansveien 23	1354 Bærums Verk
Tore Hoell	Bergveien 44	1793 Tistedal
Eva Elisabeth Hennig	Vårstien 14	1793 Tistedal
Lin Didriksen	Slettebakksveien 44	5093 Bergen
Sissel Moldeklev	Buheim 1	5911 Alversund
Nina Bergitte Bentzen	Vogts Gate 61B	0477 Oslo
Bent Ernebjerg	Langkær Vænge 92	3500 Værløse, Danmark

Vi beklager at det var feilt navn på en av våre nye medlemmer i forrige utgave , korrekt navn er:

Vigdis Slettvold	Aasen	3810 Gvarv

Høstprogram 2008 for DnR avd Vest

28. september: Høsttur til Sotra og Øygarden - Kultur- og hagevandring.

Vi besøker først det innholdsrike hageanlegget til Randi og Harald Kårtveit på Kårtveit, der stauder og fuksia står i fin blomstring på denne tiden.
Deretter går turen til Øygarden og Anne Lise Grøm og Egil A. Sæle. Hagen deres inneholder - blant mye annet - lyngsamling og rhododendron. De inviterer også til gards-museum, med en gammel stove fra 1600-tallet, utstilling og kulturelle innslag.
Plantebytte. Ta med mat og drikke.

Vi møtes hos Kårtveits kl 11.00, der det er god plass til å parkere.

11. november: Medlemsmøte.

Sted: Krypten i De Kulturhistoriske samlinger, Haakon Scheteligs plass 10, Bergen, **kl 18.30**
Tema:"Hvordan unngå sjukdommer og skadedyr på rhododendron?"
Om symptomer, spredning og bekjempelse av de viktigste skadegjørerne i rhododendron på Vestlandet. ved Brita Toppe, forsker og plantepatolog, Bioforsk.
Kaffe, plantelotteri og auksjon.

Ta gjerne med venner og kjente på tur og møte!

- I N F O R M A S J O N -

Protokoll fra årsmøtet

i Den norske Rhododendronforening avd. Vest, (Rhodo Vest)

Leder for Rhodo Vest, Torstein Borg, ønsket velkommen til årsmøtet som ble avholdt i **Naturhistorisk Museums kantine tirsdag 11. mars 2008.** Det var 21 stemmeberettigede medlemmer til stede (31 deltagere på etterfølgende medlems-møte **"En reise i Annapurna i Nepal" v/ Torstein Borg**).

Ingen hadde merknader til innkallingen i *Lapprosen* nr 1/2008 eller til saklisten.
Sak 1: Olaf Hammersland ble valgt til møteleder.
Sak 2: Kirsten Marie Storheim ble valgt til referent.
Sak 3: Aud Danielsen og Anne Lise Arnesen ble valgt til tellekorps og til å skrive under protokollen.
Sak 4: **Årsmelding for 2007**, publisert i *Lapprosen* nr 1/2008, ble lest av Kirsten Marie Storheim og deretter enstem-mig godkjent.
Sak 5: **Regnskap og budsjett**.
Regnskapet for 2006 ble gjennomgått av Terhi Pousi, og Sølvi Søfteland leste opp revisjonsmeldingen.
Regnskapet ble godkjent ved akklamasjon.
Forslaget til budsjett for 2007 ble gjennomgått av Terhi Pousi og deretter enstemmig godkjent.
Sak 6: Det var ingen innkomne forslag til møtet innen fristen 03.03.08. *Lapprosen,* der innkallingen til årsmøtet stod, kom først medlemmene i hende ca denne datoen. Derfor ble det gitt anledning til å komme med forslag frem til/på møtet. Eventuelle forslag ville da bli vurdert tatt opp. Årsmøtedeltagerne hadde ingen merknader til dette. Det kom ikke opp forslag.
Sak 7: **Valg** av leder, styremedlemmer og varamedlemmer:
Styret i 2007:

Torstein Borg	leder,	- på valg
Harald Kårtveit	styremedlem	- tar ikke gjenvalg
Kirsten Marie Storheim	styremedlem	- tar ikke gjenvalg
Terhi Pousi	styremedlem	- ikke på valg
Jan Valle	varamedlem	- på valg
Thorolf Juvik	varamedlem	- på valg
Egil A. Sæle	varamedlem	- på valg

Valgkomitéens forslag til styre for 2008:

Torstein Borg	1 år	leder	
Thorolf Juvik	2 år	styremedlem	(nestleder)
(Terhi Pousi	1 år	styremedlem - fortsetter)	(kasserer)
Egil A. Sæle	1 år	styremedlem	(sekretær)
Jan Valle	1 år	varamedlem	
Frøydis Oen	1 år	varamedlem	**ny**
Håkon Morvik	1 år	varamedlem	**ny**

Valgkomitéens forslag ble vedtatt ved akklamasjon. Det ble først stemt over ledervervet, deretter de øvrige styremedlemmene under ett.
(Opplysninger i parentes er verv tillagt under styrets konstituerende møte.)
Sak 8: Valg av revisor: Sølvi Søfteland ble ved akklamasjon gjenvalgt for 1 år i samsvar med forslaget.
Sak 9: Valg av valgkomité: Randi V. Fessl og Magne Sandvik ble gjenvalgt til valgkomité i samsvar med forslaget fra styret.

14. mars 2008, Kirsten Marie Storheim, referent
Underskrifter:
Anne Lise Arnesen sign. Aud Danielsen sign.

Etter den formelle delen av årsmøtet ønsket lederen velkommen til medlemsmøte. Først på programmet stod takk og utdeling av gaver til de som har gitt planter (rhododendron) til auksjoner og lotteri. Deretter tok Torstein Borg oss med på "En reise i Annapurna", - turen til Nepal i 2007. I tillegg til bilder av mektige rhododendron, fikk vi gløtt fra folkeliv, kultur og storslagen natur, alt ledsaget av Torsteins engasjerende kommentarer.

Etter kaffeøkt var det tid for plantelotteri og auksjon av rhododendron før vi takket for nok en hyggelig medlemskveld.

Protokoll fra årsmøtet

i Den norske Rhododendronforening avd. Sør, 12. mars 2008

Leder Audun Arne ønsket velkommen og foresto årsmøteformalia: Frode Harnes ble valgt til møteleder. Gudrun Arne ble valgt til referent. Inga Olsen og Mona Klemmetsen ble valgt til å underskrive protokollen.

Årsmøtesaker:

1 **Årsmelding.** Styrets årsmelding sto i Lapprosen 1/08. Vedtak**:** Årsmeldingen enstemmig godkjent.

2 **Regnskap.**
Kasserer Vidar Olsen gjennomgikk revidert regnskap for 2007. **Vedtak:** Regnskap for 2007 enstemmig godkjent.

3 **Budsjett: Vedtak:** Det fremlagte budsjett for 2008 ble enstemmig godkjent.

4 **Valg:** Valgkomiteens forslag: **Styremedlemmer:**

Audun Arne og Gudrun Arne		sitter til årsmøtet i 2009.
Lis Herlofsen	Gjenvalg for 2 år,	sitter til årsmøtet i 2010.
Vidar Olsen	Gjenvalg for 2 år.	sitter til årsmøtet i 2010.
Kristin Mollestad	Valgt for 1 år,	sitter til årsmøtet i 2009.

Leder for 1 år: Audun Arne

Varamedlemmer:

Frode Harnes	Gjenvalg for 1 år,	sitter til årsmøtet i 2009.
Nina Gjermundsen	Valgt for 2 år,	sitter til årsmøtet 2010.

Valgkomite:

Nina Gjermundsen (leder) og Brit Marit Knudsen		sitter til årsmøtet i 2009.
Inga Olsen	Valgt for 2 år,	sitter til årsmøtet i 2010.

Revisor: Knut Gjermundsen, gjenvalg for 1 år, til årsmøtet i 2009.
Vedtak: Valgkomiteens forslag ble vedtatt med akklamasjon.

5 **Innkomne forslag:** Det var ingen innkomne forslag.

6 **Fastsettelse av tid og sted for neste årsmøte:** Torsdag 13. mars 2009 på Stinta skole, Arendal.

Etter den formelle delen av møtet var det kaffe og kaker, og Audun hadde lysbildeforedrag fra turen med DnR til England våren 2007.
Arendal 16. mars 2008, Gudrun Arne, referent.

_____ Inga Olsen

_____ Mona Klemmetsen

Høstprogram 2008 for Rhododendron Sør

13.08 **Hagevandring** hos Ulf Petterson, Frillestad, Høvåg (Lillesand). Variert og spennende augustopplevelse. Tlf. 95908539

23.08 **Høstbesøk** hos Anny H. Haabesland, Birkeland, kl. 11.00. Tlf.: 37276365.
Anny er 1. amanuensis i Kunst og Håndverk ved UIA. I 2001 kjøpte hun gården Bakken på Håbesland. I 2007 fikk hun Aust-Agder fylkes bygningsvernpris for arbeidet med restaurering av våningshuset. Vi får se en dokumentarfilm om prosessen. En spennende hage har hun også fått til, og et nytt og innholdsrikt keramikkverksted.

11.09 **Støping av kar,** hos Frode Harnes, Furutoppen 1, Arendal kl. 18.00. Tlf. 95178319
Ta gjerne med form, f.eks. isoporkasse. Foreningen ordner utstyr for øvrig.

20.09 **Høstmøte.** Stinta skole, Arendal, kl. 11.00. Stikking, bytting av stiklinger, poding, etc. som tidligere høsttreff. Ta med stiklinger. Foreningen sørger for annet materiell.
Torstein Borg har lysbildeforedrag fra tur til Annapurna i Nepal.

Referat fra årsmøtet i Den norske rhododendronforening,

avd. Øst, 26.april 2008 hos Berit Ramleth, Festeveien 39 b, 1526 Moss.

Det var 30 tilstedeværende, hvorav 17 stemmeberettigede.

Sak 1: Valg av møteleder. Sigurd Bretteville-Jensen ble valgt.
Sak 2: Valg av referent: Turid H. Bergerøy ble valgt.
Sak 3: Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen. Sveinung Skjold og Jeanette Winnem ble valgt.
Sak 4: Årsberetning for 2007 ble gjennomgått. Det framkom ingen kommentarer. Beretningen ble enstemmig godkjent.
Sak 5: Regnskap for 2007 ble gjennomgått. Regnskapet ble enstemmig godkjent.
Sak 6: Budsjett for 2008 ble gjennomgått. Budsjettet ble enstemmig godkjent.
Sak 7: Innkomne forslag. Det var ikke kommet inn noen forslag.
Sak 8: Valg. Valgkomiteen la fram følgende forslag; Leder: Øyvind S. Aasheim 1 år. Erik Gustavsson 2 år.
Arnfinn Nypan 2 år. Turid H. Bergerøy, ikke på valg, gjenstår med 1 år.
Varamedlemmer: Bård Ranheim 1 år, Roger Karlsen 1 år (gjenvalg).
Sak 9: Valg av revisor: Berit Ramleth 1 år (gjenvalg).
Sak 10: Valgkomite for 2009: Styret foreslo Sveinung Skjold og Sigurd Bretteville-Jensen, 1 år (gjenvalg).

Referent: Turid H. Bergerøy. Rygge 29.april, 2008.

Protokollen godkjennes:

Sveinung Skjold Jeanette Winnem

Høstprogram 2008 DnR Øst

På Den norske Rhododendronforening sitt internettsted www.rhododendron.no vil det gjennom året finnes oppdatert årsprogram.

Styret i Rhodo Øst består av:
Leder/kasserer Øyvind S. Aasheim, nestleder Erik Gustavssor, sekretær Turid H. Bergerøy, medlem Arnfinn Nypan, varamedlemmer Bård Ranheim og Roger H. Karlsen.

Hagevandring onsdag 20. august 17.00 – 21.00, Trøgstad og Mysen
Vi besøker først Marit Harstad , Kroksundveien 585,1860 Trøgstad – tlf 478 75 366.
Hun er en av våre nye medlemmer med en fin og rikholdig hage med stauder og sommerblomster, og hvor hun ønsker å starte med rhododendronplantinger.
Deretter besøker vi Ove Skriver , Meisvn 8 ,1850 Mysen, tlf 69 89 17 33.
Han har flyttet fra Tretten i Gudbrandsdalen, og flytter rhododendronplantene sine til Mysen i løpet av denne våren.
Ta med nistekurv!

Førjulsmøte lørdag 1. november 14.00 – 18.00 hjemme hos Arnfinn og Berit Nypan, Traraveien 54, 1605 Fredrikstad, tlf 974 81 842 / 69 31 34 43
På førjulsmøtet i år legger vi opp til at medlemmer selv viser lysbilder og forteller om erfaringer med rhododendron og andre planter fra egen hage.
Turid H. Bergerøy: Fremvisning av bilder fra foreningens Cornwalltur 2007.

Vi legger opp til at hver enkelt har med seg litt mat og drikke som vi setter på et felles bord for et lite måltid.

ISSN 1504-6702